

Czinki Ferenc

Három tér

Hát igen, nekem ez a hazám.

(M. I.)

Megtanulni eltűnni

Megáll a Liszt Ferenc tér sarkán, a Paulay Ede utca torkolatában, és még egy kísérletet tesz. Napok óta végzi az eltűnési gyakorlatokat, már nagyon közel jár a megoldáshoz, de valami még mindig hiányzik. Nem láthatatlaná akar válni, az csak szemfényvesztés lenne, ócska telepi trükk, külvárosi mágia. És nem is egyé olvadni a téglafalakkal, a Liszt Ferenc téri bokrokkal, a hullámzó kockakövekkel. Tényleg eltűnni volna jó, megszűnni, összesűrűsödni egyetlen novemberi pillanatba. Ponttá lenni. Vagy egy ballonkabátos, borostás, kalapos feketelyukká. Napok óta végzi az eltűnési gyakorlatokat, szerdán a Turiszt büfében sikerült megszüntetnie a bal karját, nem látta, hogy mi emelgeti a szájához a kávécsészét, csütörtökön már a lábfejeivel is jutott valamire, mintha a levegőben járt volna a Szófián, és amikor pénteken egyszer véletlenül meglátta magát egy kirakatban a Síp utca és a Dob utca sarkán, egy pillanatra mintha tényleg nem lett volna meg a saját arca a tükröződésben, de az is lehet, hogy akkor tényleg csak nagyon sietett. Egyáltalán nem olyan egyszerű művelet megsemmisülni, gondolja, amint belép a bokrok, fák közé, a tér sarkánál. Felnéz az ablakokra, körbezárják a teret, a legfelső ablaksor fölött már a budapesti ég. Megint el fog késni. Mennyi vonatot lehet lekésni egy nap. És mihez képest van késésében. Percek, órák, de az is lehet, hogy inkább évekről volna érdemes beszélünk. Csomagja nincsen, úgysem maradna sokáig, hóna alatt egy barna papírba csomagolt lemez, van rajta egy dal, aminek soha nem tudja rendesen kimondani a címét, zakója külső zsebében egy aprócska könyv, valami uszodákról vagy strandokról, de nem tudja biztosan, mert végül soha nem olvasta el, belső zsebében sportszelet. Ezeket kéne odaadni a lánynak, aztán azt mondani, hogy az

a legjobb mindenkinek, ha ő, mármint a fiú, most eltűnik, így is pont elegenden vannak a Földön, akkor ő egy kicsit most összehúzná magát, hogy több hely jusson másoknak. Most erősen a balkezére, a kisujja végére koncentrálna, nem tudja biztosan, miért, de mintha onnan lenne célszerű kezdeni az eltűnési folyamatot. Onnan volna elegáns. Hogyan máshogy is csinálná egy úriember. Mire odaér a lányhoz, egészen biztosan nagyon jól fog majd menni a dolog. A vonaton, gyakorlásképpen már nem létező kéz fogja átadni a jegyet a kalauznak. Fölteheti majd a másik ülésre a megszüntetett lábait, nem fog érte senki szólani. Egészen kicsi helyet fog csak foglalni, ha zsúfoltság lesz a vagonban, bőven elférnek mellette. A gyomrát hagyja a legvégére, az se így, se úgy nem látszik, mert azért egy jó pár bécsi virslit, egy pohár pilsenit meg egy presszókávéját csak elfogyasztta a büfékocsiban, hogy mégiscsak legyen már neve a létezésnek.

Megtanulni repülni

Ez már a komárnói oldal, senki nincs a Klapka téren. Szemerkél az eső, három hónapja november van. De az is lehet, hogy több. Egy év, négy év, nehéz számon tartani a novembereket. A városháza tornyán, nem sokkal az óra alatt kék kezeslábast viselő férfi kapaszkodik egy kötélre, kezében festékes vödör, egy apró deszkán ül, vidáman nyújtogatja az ecsetet, fehéredik a sárga fal. Három hónapja, vagy egy éve, vagy négy. Nehéz számon tartani a festő-mázolókat. A lány sem tudná megmondani, mióta figyel a magasban libegő férfialakot, hogyan is áll a sárga és a fehér felületek aránya a tornyon, és egyáltalán: miért kell esőben is dolgozni. Összehúzza magán a kabátot, megigazítja vadonatúj filckalapját, kicsit megborzzong, rövidre vágott haja frissen mosva, éppen a fodrásztól jön. Nem szereti a nemrég felújított Klapka teret, de talán így is meg lehet csinálni. Talán pont most fog sikerülni. Egyébként még a nagyapja mutatta neki a helyet, hogy pontosan hova kell állni, mi az egész dolognak a módszertana, és ha igazán komolyan összpontosít, neki is biztosan sikerül majd. Az öreg, állítása szerint, legalább háromszor körberepülte már a Holdat. Ha nem négyeszer. Nehéz az úrutazásokat számon tartani. Főleg ilyen öreg fejjel. Ez húsz éve volt, azóta az öreg már biztosan végleg Hold körüli pályára állt, mert senki nem látta egy ideje. Közben a kék kezeslábast viselő férfi egy kicsit lejjebb ereszkedik a kötélre, kényelmesen elhelyezkedik a deszkaülőkéjén, az ecsetet belemártja a vödörbe, és tovább fehériti a fehériteni valót. De ezt a lány lentről nem látja,

ő valami egészen mással van elfoglalva. Éppen lefelé néz. Keresi a megfelelő csatornafedelet. Pontosabban: a csatornafedelet. Azt az egyetlen egyet, ami alkalmas erre a műveletre. Az lehet, hogy feltúrták, aztán újra összerakták az egész Klapka teret, de azokhoz biztosan nem nyúltak, azoknak a helyükön kell lenniük most is. Keresi a megfelelő vasat a puhatalpú cipője alatt. Ami majd ismerős lesz. Ami majd megmozdul alatta. Mert a repülés nem is olyan bonyolult művelet. Csak összpontosítani kell, és megtalálni a megfelelő kilövőállást hozzá. Repülni egyszerű. Maradni nehezebb. Amikor megtalálja a megfelelő pozíciót, összehárja a sarkait, lehajtja a fejét, becsukja a szemét, megigazítja a rövid vizes haját a kalap alatt, koncentrálni, még a kezeit is öklöbe szorítja, és úgy várja, hogy a talpai alatt a rézszínű csatornafedél majd kilő vele az ég felé, mintha újra hatéves lenne. Várja, hogy valami láthatatlan nyomás vigye majd őket előre, először csak a Klapka teret hagyják el, aztán a városháza tornyát, a festő-mázoló legnagyobb meglepetésére, aztán Komárno légtérét, végül a felhőket, az eget, a sztratoszférát és minden egyebet, amit

© Fortepan, Hunyady József (Czinki Ferenc képválasztása)

nem jegyzett meg a földrajz órán. És közben mégis, mintha csak egy helyben állna, és éppen a Föld távolodna tőle. Mert repülni nem úgy kell, hogy nekirugaszkodsz, és ellököd magad a földtől. Repülni csak úgy lehet, és ebben a most rövid, vizes hajú lány és néhai nagyapja, a végsőkig egyetértettek, hogy nekirugaszkodsz, összezárod a sarkaid, lehajtod a fejed, becsukod a szemed, ökölbe szorítod a kezeid, és végül te lököd el magadtól a Földgolyót.

Örökké élni

Egyetlen pad áll a nagy fehérségében, nem tudni, hogy ami körülveszi, az éppen hóesés vagy vakító napsütés. Csak valahogy fehér minden. A padon két alak ül, vastag, kockás, négy évtizeddel ezelőtti szabású ruháikban. Szemükben nyugalom, kezükben papírzacskó. Falatoznak. Néha beszélnek is. Mintha képernyőn vagy filmvásznon néznénk őket, de közben nagyon is valóságosak. Ha jobban belegondolunk, soha nem tűnt még ennél semmi sem valóságosabbnak. Ha azt mondjuk, nagyjából nyolcvan év körüliek, azzal mit mondunk. Semmit. Semmivel nem mondunk semmit. Inkább csak kérdezőnk. Állító mondatokkal kérdezőnk folyamatosan. Ebből állna az úgynevezett írásművészetünk. Mit eszik a két öreg. Nápolyit eszik a két öreg. Papírzacskóból. Csöndesen. Miről beszél a két öreg. Nem tudjuk, innen nem hallani. Hány óra van. Mondjuk, legyen az, hogy péntek délután öt óra. És hol vagyunk. Mondjuk, legyen a Casablanca tér. De nincs is olyan tér. Valahol biztos van. Az egyikük laposüveget vesz elő a kockás öltöny belső zsebéből, megkínálja a másikat, de az nem kér belőle, mutatja, hogy ő csak sörözik. És tényleg, ott van a barnasörös palack a lábai mellett a földön. Mi legyen még. Ja, igen, legyen az, hogy énekelnek is. Mit énekeljenek. A Fehér sziklákat. Vagy a Fehér babákat. Vagy azt, hogy távolban egy. Mert-hogy közben egyre fehéredik körülöttük minden, mi továbbra is a távolból figyeljük őket, de már tényleg alig látni valamit a vakító fehérség miatt. Kezd eltűnni az alakjuk előlünk. Jobbára már csak a papírzacskók zörgését hallani, meg ahogy rágcsálják a nápolyiszeleteket, kortyolják az italokat. Egészen megnyugtató hangok így a történet vége felé. Mivel lehetne kihúzni még ezt a néhány percet, amíg majd úgyis kiderül a vége. Például azzal, hogy brit tudósok kiderítették, hogy az élet nem ajándék. Hanem keményen fizetünk érte. Azóta a világ tőzsdéi megbolondultak, kétségbeesett bankárok rohangálnak föl-alá az irodájukban. Meg az, hogy találtak egy nyelvet, amiben nincsenek magánhangzók. És hogy a Duna tegnap óta teljesen rossz irányba

folyik, nem is így kellene lennie az egésznek, szegény halak úgy meg vannak zavarodva, mint a bankárok, amióta kiderült az élet pontos ára. Meg efféle hasonló sületlenségek, komolytalanságok, káprázatos és megnyugtató butaságok, amíg majd eltelik ez az egész, elfogy a sör, a rövid, a nápolyi, a lélegzet, és kifehéredik a kép, aztán csönd lesz. Olyan csönd, mint odafönt a világűrben vagy egy megszűnt ember megszűnt hasában. De azért volna itt egy tanulság a végére, amíg még hallani valamit a papírzörgésből, a falatozásból, a végtelennek tűnő kortyolgatásból, a levegővételekből, a halk beszélgetésből. Maradt itt még valami megnyugtató. Hogy bizony könnyedén, kérdés és fenntartás nélkül cseréljünk bármelyik öreg alakkal a kettő közül, mert padon üldögélő, falatozó, söröző vén alaknak lenni legalább három dolgot jelentene. Hogy életben vagyunk még. Maradt legalább annyi fogunk, amivel el tudunk rágni egy nápolyit. És hogy van még mellettünk valaki, akivel átrágsálhatjuk magunkat az örökkévalóságba.

© Fortepan, Szalay Zoltán, 1972 (Mándy Iván Zelk Zoltánnal)